ISTORIE

Albert Weber s-a născut în 1984 într-o familie emigrată din România. A studiat istoria și limba română la Universitatea din München și și-a susținut doctoratul, consacrat lui Vlad Țepeș, la Universitatea Justus Liebig din Gießen (Germania), în 2021 (*summa cum laude*). A fost cercetător la Institutul Leibniz pentru Cercetarea Europei de Est și de Sud-Est din Regensburg. Este membru fondator al proiectului internațional de cercetare Corpus Draculianum, care își propune adunarea, editarea, traducerea și comentarea tuturor surselor de orice gen și proveniență de la și despre Vlad Țepeș Drăculea. În 2022, pentru primele volume ale acestui proiect a primit, împreună cu Adrian Gheorghe, premiul „Eudoxiu de Hurmuzaki" al Academiei Române. Tot în colaborare cu Adrian Gheorghe, realizează canalul de YouTube „Corpus Draculianum", dedicat popularizării cercetării privind istoria românească și sud-est europeană în Evul Mediu. Din 2025 coordonează arhiva localității Vaterstetten, de lângă München.

Adrian Gheorghe s-a născut în 1981 în Argeș. A studiat istoria la Universitatea din București, apoi bizantinistica, arabistica și arheologia la Münster și turcologia la München. Și-a susținut doctoratul, consacrat monopolizării violenței în statul otoman timpuriu, la Universitatea Ludwig Maximilian din München în 2015. Este istoric militar și numismat specializat în istoria Imperiului Otoman și a sud-estului Europei în secolele XIV–XVI. Este cercetător la Institutul pentru Studiul Orientului Apropiat și Mijlociu al aceleiași universități, în cadrul căruia a predat mulți ani la rând. Alături de Albert Weber, este coordonatorul seriei Corpus Draculianum și al canalului omonim de YouTube și TikTok.

ALBERT WEBER

VLAD ȚEPEȘ DRĂCULEA

Glasul izvoarelor de sub masca legendei

cu contribuții de
ADRIAN GHEORGHE

HUMANITAS

Redactor: Filotheia Bogoiu
Coperta: Ioana Nedelcu
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: S. Skultéty
DTP: Iuliana Constantinescu, Dan Dulgheru

Tipărit la Bookart Printing

© HUMANITAS, 2026

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
WEBER, ALBERT
Vlad Țepeș Drăculea: glasul izvoarelor de sub masca legendei /
Albert Weber, cu contribuții de Adrian Gheorghe. –
București: Humanitas, 2026
Conține bibliografie
ISBN 978-973-50-9423-2
I. Gheorghe, Adrian
94

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

Cuprins

Introducere de Adrian Gheorghe 7

I. Avatarurile istoriografiei.
Vlad Țepeș între legendă, ideologie și știință 15
Nașterea istoriografiei române moderne 15
Istoria înrobită: Consacrarea istoriografiei naționale
ca instrument identitar 18
Cum să scrii istorie pentru un popor rural:
istoriografia Vechiului Regat 18
De la școala critică la triumfalismul istoriografic
al României Mari 21
De la socialism la pluralismul postmodern 26
Biografiile „clasice“ ale lui Vlad Țepeș 26
Izvoarele originale despre Vlad Țepeș 28
Cum a ratat știința: Vlad Țepeș în istoriografia occidentală . . . 32
După ’89: restaurație naționalist-conservatoare,
revizionism postnațional și literatură comercială 34
Concluzii 36

II. Spațiul carpato-dunărean
și a doua fază a expansiunii otomane 40
Dubla vasalizare și degradarea societății elitelor muntene 40
Vlad Dracul încearcă să rămână relevant 46
Fiii lui Vlad Dracul 48
Ascensiunea la tron a lui Vlad Dracul (1436–1447) 51
Conflictele pentru tronul Ungariei și ascensiunea Huniazilor 58
Problemele lui Vlad Dracul 61

Vlad Dracul și cruciadele lui Iancu de Hunedoara (1441–1448) 64
Sfârșitul cruciadelor și Vladislav II 78
Concluzii 81

III. Vlad Țepeș, bătăliile, domniile
și faptele sale sângeroase 85
„Călător în slujba puterii": de la vasalul decăzut la tronul țării 85
Prima domnie și exilul moldovenesc (1447–1451) 85
Anii exilului unguresc (1451–1456) 92
A doua domnie: între deținerea puterii,
vasalitatea-model și provocarea războiului 106
Stabilizarea poziției (1456/1457) 106
Apărarea domniei (1458–1460) 117
Organizarea militară a Țării Românești
sub Vlad Țepeș (de Adrian Gheorghe) 139
Războiul cu otomanii (1461/1462) 153
Căderea și trădarea (1462/1463) 177
Captivitatea și ultima domnie 188
Rezervist politic (1463–1474) 188
Reabilitarea pe frontul otoman (1474–1476) 197
A treia domnie și moartea în luptă (1476) 207
Concluzii 211

IV. INVENTAREA ȘI INVENTATORII MITULUI 221
Textele și oamenii din spatele tradiției contemporane 221
Competență *vs.* ignoranță în privința lui Vlad Țepeș 249

CONCLUZII GENERALE 254

Note 267
Anexă 313
Glosar 323
Bibliografie 329

Introducere

Puține personaje din istoria europeană au reușit performanța paradoxală a lui Vlad Țepeș: să fie, în același timp, peste tot și nicăieri. Numele său (sau, mai exact, porecla literară pe care i-a împrumutat-o un scriitor irlandez la sfârșitul secolului al XIX-lea) e cunoscut astăzi din Tokyo și până în Los Angeles, este tipărit pe coperți de romane, proiectat pe ecrane de cinema, exploatat de industria turismului și de cea a jocurilor video. Și totuși, în spatele acestei faime planetare, omul real, voievodul Țării Românești care a domnit, cu întreruperi, între 1448 și 1476, rămâne surprinzător de puțin înțeles. Cu cât crește notorietatea lui „Dracula", cu atât pare să se estompeze silueta istorică a celui care a stat la originea ei. Cartea de față pornește tocmai de la această discrepanță și își propune să o reducă: să-l distingă pe Vlad cel din izvoare de Vlad cel din mituri și să-l înfățișeze cititorului așa cum a fost cu adevărat: un personaj de secol al XV-lea, domn peste o țară măruntă și fără influență politică și militară regională, punte între lumi diametral opuse și adesea teatrul lor de război, un pion prins în jocurile de putere ale unei lumi care nu a avut nimic de-a face cu gusturile și idealurile noastre.

Discrepanța de care vorbeam nu este întâmplătoare. Ea are rădăcini adânci în perspectivele istoriografice care au creionat figura voievodului, atât în România, cât și în Occident. Vlad Țepeș este, de departe, cea mai cunoscută și mai intens receptată personalitate a istoriei românești pe plan internațional. Nu Constantin Brâncuși, nu Nadia Comăneci, nu Gheorghe Hagi.

Să ne fie cu iertare, mari români! Această celebritate contrastează însă izbitor cu penuria de date certe furnizate de cercetarea istorică în ultimele două secole, răstimp în care imaginea voievodului a fost modelată rând pe rând de felurite agende ideologice. Romantismul național al secolului al XIX-lea l-a transformat în erou-simbol. Pentru istoriografia naționalistă a devenit întruchiparea statului autoritar care apără ființa națiunii. Marxismul i-a atribuit rolul de campion al „maselor populare“ împotriva boierimii exploatatoare. Iar comerțul cultural occidental, fascinat de mitul vampiric, l-a livrat publicului ca pe un balcanic sângeros, dar pitoresc. Fiecare dintre aceste lecturi a așezat straturi succesive de fantezii și proiecții anacronice peste izvoarele istorice, ocultând aproape complet personajul real sub amalgamul de reprezentări subiective.

În acest punct se află miezul problemei pe care volumul de față încearcă să o elucideze. Cercetarea de până acum, fie ea românească sau străină, nu a avut, în general, independența, respectiv expertiza, dar nici puterea de a se desprinde de aceste tipare de interpretare devenite adevărate canoane. În România, istoriografia rămâne în bună măsură prizoniera unei paradigme naționale care tratează Evul Mediu ca pe o anticameră a statului modern și citește faptele domnilor medievali prin grila „excepționalismului“ istoric al românilor. În Occident, pe de altă parte, sunt prea puțini medieviști cu pregătire specifică în istoria țărilor române; în plus, lipsa competențelor lingvistice necesare (româna, germana, slavona, turca otomană, latina, greaca) a făcut ca această temă să fie lăsată în mare parte pe seama literaturii comerciale, care a confundat cu bună știință istoria cu senzaționalul. Rezultatul este că, deși s-au scris zeci de cărți despre Vlad, cele mai multe repetă, sub forme variate, aceleași clișee, iar întrebarea simplă „cine a fost, de fapt, acest om?“ a rămas, paradoxal, fără un răspuns riguros. De aici și nevoia unei noi evaluări: nu pentru a adăuga încă o părere la un dosar deja supraîncărcat, ci pentru a reașeza întreaga discuție pe temelia ei firească – izvoarele.

Trebuie spus încă de la început un lucru aparent surprinzător: nu știm despre Vlad Țepeș nici pe departe atât cât ne-am

imagina, dată fiind faima lui. Cancelaria sa ne-a lăsat un număr derizoriu de documente, doar câteva acte originale păstrate dintr-o domnie de șase ani și jumătate. Țara Românească a epocii nu a produs o cronistică proprie care să-i fi consemnat domnia la cald. Cea mai mare parte a ceea ce „știm" provine din izvoare străine: cronici bizantine, ungare, polone, otomane, *Povestirile germane despre Dracula* și *Povestirile rusești despre Dracula*, rapoarte diplomatice italiene. Aceste texte sunt însă, în covârșitoarea lor majoritate, fie literaturizate, fie deformate de propagandă, căci Vlad a fost, încă din timpul vieții, ținta unei campanii propagandistice deosebit de eficiente. Mai grav, ele se contrazic flagrant: autori de mare autoritate ai secolului al XV-lea îl prezintă fie ca pe un tiran sadic, fie ca pe un erou drept și viteaz al luptei antiotomane. Această contradicție structurală a izvoarelor, pe care autorul cărții o numește „aporie istoriografică", a făcut ca, vreme de secole, fiecare să-l poată găsi în texte pe acel Vlad pe care îl căuta. Cine voia un monstru avea martori. Cine voia un salvator al creștinătății avea, la fel, martori. Cine voia liderul autoritar și drept găsea destule argumente, care, de altfel, continuă să alimenteze retorica politică și în prezent.

Demersul de față propune în primul rând o necesară schimbare de metodă. În loc să încerce să schițeze, în maniera biografiilor tradiționale, un parcurs liniar, povestind viața voievodului de la naștere până la moarte – ca și cum izvoarele ne-ar permite acest lucru –, cartea își construiește mai întâi temelia: reconstituie structurile lumii în care a trăit și a acționat Vlad. Înainte de a-l putea judeca pe om, trebuie să înțelegem regulile jocului: cum funcționa de fapt sistemul unei construcții medievale ca Țara Românească, ce era puterea domnească și pe ce se sprijinea ea. De asemenea, este necesar să vedem cum se purtau războaiele și cum se negociau alianțele, ce însemna „dreptatea" și ce însemna „trădarea" într-o societate ierarhizată pe stări sociale, dar și ce raporturi de vasalitate îl legau pe voievod de regele Ungariei și de sultanul otoman. Abia pe acest fundal al practicilor juridice, militare, economice și politice ale elitei muntene faptele lui Vlad capătă

sens. Pedepsele sale, considerate de posteritate fie monstruoase, fie eroice, se dovedesc, citite în contextul epocii, mult mai puțin „excepționale“ decât ne place să credem. Ele se înscriu banal în practica de guvernare a vremii, sancționată social și juridic. Vlad nu a fost nici un „Cesare Borgia român“, care ar fi importat o teorie modernă a puterii, nici un precursor al lui Cuza, Carol, Ceaușescu sau al altor efemeri politicieni contemporani. Vlad Țepeș Drăculea a fost un domn al secolului al XV-lea, care a folosit instrumentele epocii sale.

În al doilea rând, abordarea propusă de autorul studiului de față nu tratează istoria Țării Românești izolat, ci o integrează în contextul geopolitic regional, așezând-o în țesătura complexă de conflicte a sud-estului Europei din secolele al XIV-lea și al XV-lea: expansiunea otomană, mișcarea târzie de cruciadă, rivalitățile dintre Regatul Ungariei și Polonia, lupta dinastică pentru tron dintre Drăculești și Dănești, raporturile cu Moldova lui Ștefan cel Mare și cu sașii transilvăneni. Vlad încetează astfel să mai fie o figură singulară, izolată pe un piedestal, și redevine ceea ce a fost: un actor printre alții, deopotrivă vasal-model și provocator de războaie, prins în terenul de mijloc (*middle ground*) dintre imperii.

În al treilea rând, demersul de față nu se mulțumește să reconstituie ce s-a întâmplat, ci urmărește și cum s-a născut și s-a transformat cunoașterea despre Vlad: cum s-au format, din evenimente reale, acele „povestiri“ care au circulat apoi de la un text la altul, multiplicându-se și deformându-se, până au ajuns materia primă a mitului. Studiul de față întreprinde o adevărată „arheologie“ a cunoașterii istorice, urmărind filiera prin care relatări de cancelarie și zvonuri diplomatice s-au transformat în literatură, iar literatura în legendă.

După cum se va vedea, această perspectivă conduce la una dintre cele mai importante concluzii ale acestui studiu. Analizând sistematic textele despre Vlad și clasificându-le după gradul lor de autenticitate, va rezulta că imaginea anormală, terifiantă a voievodului nu provine, în cea mai mare parte, din relatările apropiate de evenimentele reale, ci din straturile literare, anecdotice, propagandistice ale tradiției. Cele mai

spectaculoase episoade, cele care au făcut faima lui „Dracula“, se vor dovedi a fi și cele mai îndepărtate de istoria propriu-zisă. Pe această linie este propusă o reinterpretare radicală a însești genezei *Povestirilor germane despre Dracula*: potrivit ipotezei cercetării de față, ele nu sunt, cum s-a crezut, produsul unei „campanii mediatice“ orchestrate de regele Matia Corvin pentru a justifica arestarea voievodului, ci au la origine texte de propagandă puse în circulație de opoziția munteană pribeagă și de adversarii lui Vlad, compilate ulterior de o mână necunoscută. De asemenea, sunt reevaluate critic și câteva certitudini ale tradiției, de la localizarea mormântului din Snagov până la presupusa „tradiție populară“ românească despre Vlad, care se dovedește a fi, în bună măsură, o construcție modernă.

În sfârșit, se impune să spunem câteva cuvinte despre geneza acestei cărți și despre autorul ei. Dr. Albert Weber este un istoric medievist de formație germană, originar din München, specializat în istoria sud-estului Europei. Drumul său către Vlad Țepeș a început, în mod semnificativ, nu de la mitul vampiric, ci de la maniera în care acest mit este exploatat astăzi. Prima sa lucrare academică pe această temă a fost o cercetare dedicată (abandonatului) proiect „Dracula Park“ de la Sighișoara, cercetare destinată să pună în relief tensiunea dintre cele două chipuri ale personajului, cel istoric și cel comercial. Pornind de aici, interesul autorului pentru mitul contemporan s-a adâncit spre rădăcinile lui medievale. În forma ei destinată mediilor științifice, cercetarea s-a materializat într-o teză de doctorat susținută în 2021 la Universitatea Justus-Liebig din Gießen, sub îndrumarea profesorului Thomas Bohn, unul dintre cei mai buni cunoscători germani ai temei. Esențială pentru maturizarea ei a fost însă participarea autorului la un proiect de anvergură internațională, *Corpus Draculianum*, o ediție critică în mai multe volume a tuturor izvoarelor emise de Vlad Țepeș Drăculea și scrise despre el, de la documente de cancelarie până la cronicile bizantine și otomane. Prin munca de ani de zile, desfășurată în strânsă colaborare cu dr. Adrian Gheorghe la transcrierea din original, traducerea și comentarea acestor texte, autorul a dobândit un

avantaj rar pentru o cercetare cu adevărat riguroasă a temei, și anume accesul direct, nemijlocit, la întregul corp de izvoare. Volumul de față este rezultatul acestui amplu efort de erudiție, marcând tranziția firească de la analiza documentară la reconstrucția biografică.

Câteva cuvinte acum despre subtemele tratate și metoda adoptată. Structura studiului urmează o logică limpede, împărțind materialul în patru mari capitole. Se analizează mai întâi felul în care s-a scris istoria despre Vlad – de la primii cronicari și de la Școala Ardeleană, prin istoriografia națională și cea comunistă, până la cercetarea de azi și literatura comercială occidentală. Scopul este de a înțelege de unde vin imaginile pe care le-am moștenit și ce izvoare stau la baza lor. Acestei secțiuni îi urmează o reconstituire a lumii medievale muntene în secolele dinaintea lui Vlad Țepeș: nașterea și consolidarea voievodatului, structura societății și a elitelor sale conducătoare, precum și raporturile cu vecinii. Pe această temelie se așază partea biografică propriu-zisă – viața și domniile voievodului –, reconstituită pas cu pas, cât mai aproape de izvoare, cu scopul de a răspunde la întrebarea: cine a fost, de fapt, Vlad Țepeș Drăculea? În fine, ultima secțiune propune o arheologie a cunoașterii, care analizează cum s-a format tradiția scrisă despre el și cât de autentică este fiecare componentă a ei. Cât privește metoda utilizată, ea combină două abordări complementare: una clasică, de reconstituire a structurilor și a evenimentelor pe baza abordării critice a izvoarelor, și una de dată mai recentă, de istorie a cunoașterii, care tratează „știrile“ despre Vlad nu ca pe niște adevăruri date, ci ca pe niște obiecte ce trebuie ele însele cântărite, datate și evaluate.

Un cuvânt și despre ce nu este acest volum, pentru a preveni false așteptări. El nu cuprinde o nouă narațiune senzațională despre „adevăratul Dracula“, nu caută vampiri și nu vânează legende de groază. Cititorul care speră să afle că Vlad își înmuia pâinea în sânge va fi, probabil, dezamăgit, iar această dezamăgire reprezintă, în sine, unul dintre scopurile acestui demers. Studiul nu oferă nici o „biografie totală“, atotștiutoare, de tipul celor care pretind să reconstituie fiecare gând și fiecare zi din

viața personajului. Izvoarele pur și simplu nu permit așa ceva, iar onestitatea în fața limitelor cunoașterii este, ea însăși, o formă de respect față de cititor. În schimb, paginile de față propun altceva, poate mai prețios: o imagine credibilă, contextualizată și argumentată a unui om real și a lumii sale, eliberată pe cât posibil de straturile mitologice și ideologice. Acolo unde izvoarele tac sau se contrazic, lucrul acesta este semnalat explicit, iar ipotezele sunt prezentate ca atare, nu drept certitudini.

O ultimă lămurire, de ordin practic. Deși se adresează unui public larg, pasionat de istorie, nu doar specialiștilor, cartea își păstrează rigoarea științifică: afirmațiile importante sunt sprijinite pe trimiteri la izvoare și la literatura de specialitate, adunate în notele de final. Evident, cititorul care urmărește doar firul narativ le poate ignora. În schimb, cel care dorește să verifice, să aprofundeze sau să meargă mai departe pe urmele unui anumit episod va găsi în ele toate reperele necesare. Numele istorice au fost redate în formele consacrate în limba română, iar un glosar al persoanelor menționate îl ajută pe cititor să se orienteze în mulțimea de voievozi, regi, sultani și cronicari care populează aceste pagini.

Invitația pe care o adresează acest volum este, în fond, simplă: să-l redescoperim pe Vlad Țepeș nu ca pe un personaj de roman, ci ca pe un om al timpului său și să constatăm că adevărul istoric, odată scos la lumină, este cel puțin la fel de captivant ca legenda care l-a acoperit.

Adrian Gheorghe

1

Avatarurile istoriografiei. Vlad Țepeș între legendă, ideologie și știință

Nașterea istoriografiei române moderne

Deși temeliile ei trebuie căutate în Moldova, mai cu seamă la Dimitrie Cantemir, istoriografia românească modernă, capabilă de o abordare critică a izvoarelor, a luat naștere în Transilvania, prin Școala Ardeleană. Pentru această mișcare de emancipare istoria a fost o armă ce trebuia să furnizeze argumentele morale și juridice ale luptei politice românești. De cealaltă parte, o seamă de istorici habsburgici și maghiari, unii dintre ei funcționari ai statului, se străduiau, mai mult sau mai puțin programatic, să le conteste românilor (atât celor din Transilvania, cât și celor din Principate) orice tradiție politică semnificativă, trecută sau prezentă. Miza acestei contraofensive devenise brusc crucială și avea acum o dată precisă: anul 1784, când, după înăbușirea în sânge a răscoalei lui Horea, Cloșca și Crișan, o nouă revoltă părea oricând posibilă.

În acest climat, ofițerul și lingvistul austriac Franz Josef Sulzer (1727–1791), altminteri în general nu foarte ostil românilor, susținea că valahii nici n-ar fi europeni.[1] Iar Ludwig Albrecht Gebhardi (1735–1802), autorul primei istorii a Țării Românești cu pretenții științifice și relativ binevoitor cu Vlad Țepeș, scria despre români în același ton, invocând drept argument tocmai asprimea voievodului:

> Unii scriitori recunosc că o iubire exagerată de dreptate și dorința de a îndepărta această națiune cu totul sălbăticită de la interesul

propriu, de la înclinația spre jaf, furt și crimă, de la necredință și de la alte vicii ale oamenilor needucați l-au împins pe Vlad la aceste cruzimi, oferind astfel prilejul de a spune ceva în apărarea sa. Valahii trebuie și astăzi, fiind împietriți prin felul lor de viață aspru împotriva oricăror îndemnuri și pedepse blânde, să fie ținuți în ordine chiar și sub blânda stăpânire ungară prin tortură și tragere în țeapă, și rămân totuși ceea ce erau pe vremea lui Vlad și probabil vor rămâne astfel atâta vreme cât stăpânilor lor nu le va reuși să-i silească să scrie și să citească, și să-i facă astfel mai civilizați.[2]

Nici o altă figură nu-i expunea pe români atât de mult ca Vlad Țepeș, și tocmai de aceea el a ajuns în centrul acestei dispute. Cărturarii nu-l uitaseră, de fapt, niciodată de tot. Pasajele din Chalkokondyles, Doukas, Bonfini, Pius II și Długosz erau prea spectaculoase pentru a trece neobservate. Publicul mai larg l-a redescoperit însă abia după ce Mihály Thibólt și Ferenc Széchényi au dat, în biblioteca din Buda, peste ediția de la Lübeck a *Povestirilor germane despre Dracula* (cca 1493). Cei doi i-au semnalat descoperirea savantului austriac Johann Christian Engel (1770–1814), care a socotit textele atât de importante, încât a pus portretul lui Vlad chiar pe frontispiciul celui de-al patrulea volum al *Istoriei Regatului Ungariei*, unde a editat pentru prima oară *Povestirile* ca izvor istoric. Bun cunoscător și al lucrării lui Gebhardi, Engel i-a dedicat voievodului opt pagini, zugrăvind, pe baza *Povestirilor germane* a lui Bonfini și a câtorva documente de cancelarie, un portret sumbru. Judecata îi era însă viciată de încrederea oarbă în istoricitatea *Povestirilor germane despre Dracula*, care, după părerea lui, aveau „toată credibilitatea de partea lor". Iată câteva rânduri ilustrative:[3]

Vlad IV, fiul lui Dracul, numit el însuși Dracul, numit și Țepeș sau Țepeluș-Călăul, drojdie a omenirii prin cruzime, a domnit din 1456 până în 1462. [...] Pentru a se face plăcut turcilor, și-a îndreptat cruzimea mai întâi împotriva străinilor, ungurii și sașii din Transilvania. Tuturor supușilor coroanei maghiare care dobândiseră moșii în Țara Românească le-a luat acestea sau le-a impus dări mari. 400 de tineri unguri și transilvăneni aflați acolo pentru a-i învăța pe români alte limbi europene sau pentru a face negoț au fost închiși într-un hambar și arși; negustorii din Țara Bârsei care călătoreau prin țara sa au fost trași în țeapă și jefuiți.